

Šių metų III ketvirtį, palyginti su II ketvirčiu, didėjo vidutinės mažmeninės **geriamojo pieno, sviesto** ir **Tilsit** sūrių kainos. Analizuojant pieno gaminių vidutinių mažmeninių kainų struktūras galima pastebėti, kad žaliavos gamintojo dalis padidėjo geriamojo pieno ir **Tilsit** sūrių kainų procentinėse struktūrose, o sviesto kainų procentinėje struktūroje – sumažėjo. Gamintojo / didmeninės prekybos dalis padidėjo, o mažmeninės prekybos dalis sumažėjo visų minėtų pieno gaminių procentinėse kainų struktūrose.

Detalesnę informaciją apie kai kurių pieno gaminių mažmeninių kainų struktūras 2018–2021 m. III ketvirtį galima rasti čia:

<https://www.produktukainos.lt/Analitika/KainuGrandines>

2021 m. III ketvirtį, palyginti su II ketvirčiu, vidutinė mažmeninė **geriamojo pieno** (pasterizuoto, 2,5 proc. riebumo, 0.9–1 l plėvelės pakuotėje) kaina (su PVM, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų) Lietuvos rinkoje padidėjo 1,09 proc. ir siekė 0,93 EUR/l, o vidutinė gamintojo / didmeninė kaina (be PVM) padidėjo 5,0 proc. (iki 0,42 EUR/l).

Nagrinėjamu laikotarpiu Lenkijoje taip pat didėjo vidutinės mažmeninės ir gamintojo / didmeninės geriamojo pieno kainos. Geriamojo pieno kainoms didžiausią įtaką turi situacija vidaus rinkoje. Tikėtina, kad didėjančios žaliavų, transportavimo, energijos kainos galėjo turėti įtakos geriamojo pieno kainų augimui. Artimiausiu metu mažmeninės ir didmeninės geriamojo pieno kainos turėtų išlikti stabilios su nedidele didėjimo tendencija.

Analizuojamą ketvirtį vidutinė mažmeninė **sviesto** (82 proc. riebumo, pergamentinio ar laminuoto popieriaus 170–200 g pakuotėje) kaina (su PVM, neįtraukiant privačių prekės ženklų ir akcijų kainų) siekė 10,53 EUR/kg ir, palyginti su 2021 m. II ketvirčiu, padidėjo 0,48 proc., o vidutinė gamintojo / didmeninė sviesto kaina (be PVM) Lietuvos rinkoje padidėjo 0,77 proc. (iki 5,21 EUR/kg).

Šių metų III ketvirtį vidutinės didmeninės fasuoto **sviesto** kainos (be PVM) taip pat didėjo Lenkijoje (+3,94 proc., iki 4,22 EUR/kg) ir Vokietijoje (+1,26 proc., iki 4,02 EUR/kg), o Estijoje sviesto kaina išliko stabili (siekė 4,99 EUR/kg). Vidutinė didmeninė ES sviestokaina siekė 4,01 EUR/kg (be PVM) ir buvo 0,99 proc. mažesnė nei 2021 m. II ketvirtį, tačiau net 12,0 proc. didesnė nei 2020 m. III ketvirtį.

Atsižvelgiant į paskutinių savaičių vidutines didmenines ES sviesto kainas stebimas jų augimas. Sviesto kainos indeksas per 2021 m. spalio 19 d. vykusią pieno produktų prekybos sistemos „Global Dairy Trade“ (GDT) sesiją padidėjo 4,7 proc. Tikėtina, kad artimiausiu laikotarpiu mažmeninės ir didmeninės sviesto kainos išliks stabilios su nedidele didėjimo tendencija.

Šių metų III ketvirtį vidutinė mažmeninė **Tilsit sūrių** kaina siekė 7,90 EUR/kg (su PVM) ir buvo 0,77 proc. didesnė nei II ketvirtį, o vidutinė gamintojo / didmeninė **Tilsit sūrių** kaina padidėjo 2,17 proc. (iki 4,24 EUR/kg (be PVM)).

Nagrinėjama ketvirtį didmeninė *Tilsit* sūrių kaina padidėjo ir Latvijoje (+0,49 proc., iki 4,12 EUR/kg (be PVM)). Vidutinė ES *Gouda* sūrių kaina analizuojamą ketvirtį padidėjo 2,79 proc. (iki 3,32 EUR/kg (be PVM)). Estijoje fermentinių *Gouda* sūrių kaina buvo 7,4 proc. didesnė ir siekė 3,36 EUR/kg (be PVM). Paskutiniu laikotarpiu stebimas ES sūrių paklausos augimas tiek vidaus, tiek trečiųjų šalių rinkose. Šių metų I pusmetį ES sūrių eksportas į JAV išaugo net 18,0 proc., į Kiniją – net 79,0 proc. EK prognozuoja, kad artimiausiu laikotarpiu sūrių paklausa išliks didelė ir tai išlaikys pakilusias sūrių kainas.

Tikėtina, kad dėl situacijos vidaus ir kitų šalių rinkose, kuriose stebimas pieno gaminių kainų augimas, dėl išaugusių žaliavų, transportavimo ir energijos kaštų, 2021 m. IV ketvirtį minėtų pieno gaminių kainos išliks stabilios su nedidele didėjimo tendencija.

Padidėjusi pieno gaminių paklausa tiek trečiosiose šalyse, tiek ES vidaus rinkoje, turėjo įtakos ir žalio pieno supirkimo kainoms. 2021 m. III ketvirtį, palyginti su II ketvirčiu, ES vidutinė žalio pieno supirkimo kaina padidėjo 1,90 proc. (iki 363,8 EUR/t). Lietuvoje žalio natūralaus riebumo pieno vidutinė supirkimo kaina iš šalies pieno gamintojų 2021 m. III ketvirtį, palyginti su II ketvirčiu, padidėjo labai nežymiai (+1,0 proc., iki 312,9 EUR/t). Stambiais Lietuvos pieno ūkiams šalyje mokėtos vidutinės žalio pieno supirkimo kainos šių metų III ketvirtį siekė 356,3 EUR/t ir jos priartėjo prie ES pieno supirkimo kainų vidurkio. Pieno rinkos ekspertų teigimu, ES valstybėse žalio pieno kainos padidėjo ne tik dėl išaugusios gaminių paklausos, bet ir dėl didėjančių išlaidų (pašarams, energijai, transportavimui, darbo užmokesčiui ir

kt.), taip pat ir dėl sumažėjusio žalio pieno kiekio, logistinių trikdžių, eksportuojant produkciją.

Nors ES šalyse pieno gaminių vartojimas grįžta į priešpandeminį lygį, rizikų rinkose išlieka. „Rabobank“ ekspertų teigimu, tikėtina, kad Kinijoje vidaus produkcijos augimas kartu su padidėjusiomis atsargomis ir lėtėjančiu kai kurių pieno gaminių importu gali prislopinti pasaulinių pieno gaminių kainų augimą. Tačiau pieno gaminių paklausa Kinijoje greičiausiai išliks didelė dėl augančio gyventojų skaičiaus ir nepakankamos pieno gaminių vidinės pasiūlos. Tikėtina, kad nors ir prislopus pasaulinių pieno gaminių kainų augimui, dėl sezoniškumo ES mažėjant žalio pieno pasiūlai ir augant kaštams, žalio pieno supirkimo kainos turėtų išsilaikyti aukštesniame lygyje. Tačiau įtampos ir neaiškumų pieno sektoriuje išlieka dėl spartaus COVID–19 atmainų plitimo, skirtingų vakcinacijos tempų šalyse, šalių politinių santykių su kitomis pasaulio valstybėmis, tam tikro nestabilumo Europos energetikos rinkose, atsirandančių transportavimo trikdžių, eksportuojant pieno gaminius.

Šaltiniai: ŽŪIKVC (LŽŪMPRIŠ), ŽŪM, EK, AMI, Eurostat, FAO, CLAL.it